

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 594/2024
15.08.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Зорана Хацића, Мирјане Андријашевић и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Пудар, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Жарко Зрењанин“ из Кикинде, коју заступа Државно правобранилаштво Одељење у Зрењанину, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1545/22 од 01.06.2022. године, у седници одржаној 15.08.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1545/22 од 01.06.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1545/22 од 01.06.2022. године и пресуда Основног суда у Кикинди П1 177/21 од 01.02.2022. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да тужилји исплати на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у временском периоду од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године износ од 156.455,94 динара са законском затезном каматом почев од 27.11.2021. године до исплате као и 31.069,68 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа до 26.11.2021. године и на име накнаде трошкова за исхрану у току рада (топли оброк) у временском периоду од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године износ од 124.778,00 динара са законском затезном каматом од 27.11.2021. године до исплате као и 28.277,45 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа па до 26.11.2021. године и **ОДБИЈА** захтев тужилје за накнаду трошкова парничног поступка са припадајућом каматом.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилја да туженој накнади трошкове целог поступка од 61.000,00 динара, у року од 8 дана.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди П1 177/21 од 01.02.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев у целости. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати на име накнаде трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у временском периоду од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године износ од 156.455,94 динара са законском затезном каматом почев од 27.11.2021. године до исплате као и 31.069,68 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа до 26.11.2021. године и на име накнаде трошкова за исхрану у току рада (топли оброк) у временском периоду од 01.01.2018. године до 31.12.2020. године износ од 124.778,00 динара са законском затезном каматом од 27.11.2021. године до исплате као и 28.277,45 динара на име обрачунате законске затезне камате почев од доспећа сваког појединачног месечног износа па до 26.11.2021. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади настали парнични трошак од 103.348,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован предлог тужиље за ослобађање од плаћања судске таксе у овој правној ствари.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1545/22 од 01.06.2022. године, ставом првим изреке, делимично је преиначено решење о трошковима поступка садржано у првостепеној пресуди тако што је одбијен захтев тужиље за накнаду трошкова поступка преко износа од 89.848,00 динара са затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, у преосталом жалба је одбијена и првостепена пресуда у делу одлуке о тужбеном захтеву потврђена. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним и средњим школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном тужиља је у утуженом периоду била у радном односу са туженом на радном месту ... са првим степеном стручне спреме и коефицијентом за обрачун и исплату плате 6,30. Тужена је тужиљи у спорном периоду обрачунавала и исплаћивала плату односно зараду множењем основице и коефицијента радног места тужиље. Основна нето плата тужиље која је утврђена на основу основице за обрачун плате и утврђеног коефицијента за обрачун и исплату плата за пуно радно време и остварени стандардни учинак била је нижа од минималне нето зараде. Тужена је тужиљи приликом обрачуна основне плате вршила допуну основне плате тј. увећање за минули рад. У обрачунским листама тужена није исказивала трошкове за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора и обрачунску ставку. На основу налаза и мишљења судског вештака утврђена је висина тражених накнада на име исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према тренутно најповољнијим критеријума ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили захтев и обавезали тужену да тужиљи исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за спорни период, уз закључак да се у износу минималне зараде не налазе предметне накнаде трошкова, независно од чињенице што је чланом 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По становишту нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужиљи исплаћивала минималну зараду следи да тужиљи није исплаћен топли оброк и регрес и да је тужена у обавези да јој те накнаде исплати.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Чланом 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ бр. 88/2017...6/2020), прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Чланом 1. став 1. тачка 3. Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописан је начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе. Чланом 3. став 1. истог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Чланом 4. став 1. истог закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Чланом 20. став 1. Посебног Колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15 и 92/20), прописани су елементи за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом, а ставом 2. да уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијената из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, нижа од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описан начин, исплаћује се у висини минималне зараде.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то, између осталог за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. тог члана закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе Закона о раду примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено, на основу члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Чланом 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату запослених из члана 1. ове Уредбе, који се примењују на запослене у основном образовању.

Тужиља је запослена код тужене, са којих разлога се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. С обзиром на то да посебан закон (Закон о платама у државним органима и јавним службама) прописије да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, то следи да та одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15, 92/20) није прописано право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, који није прописан ни претходно важећим Посебним колективним уговором („Службени гласник РС“, бр. 12/09). Када се има у виду све напред наведено, следи да су примања по основу накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржани у коефицијенту, као једном од елемената плате, са којих разлога не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиоца садржан било у општем било у посебном акту. Стога, супротно закључивању нижестепених судова,

неосновани су захтеви тужиле, с обзиром да су накнаде на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржане у коефицијенту њене плате, а то што је тужили у спорном периоду исплаћивана минимална зарада је без утицаја на другачију одлуку.

Из изложених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Пошто тужила није успела у овом поступку, не припада јој право на накнаду трошкова поступка, а дужна је да туженој, на основу члана 153. став 1. Закона о парничном поступку, накнади трошкове који су јој били потребни ради вођења ове парнице, у смислу члана 154. истог Закона и то: на име ангажовања заступника за састав одговора на тужбу 6.000,00 динара, за састав два образложена поднеска по 9.000,00 динара за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, према опредељеном захтеву и на основу важеће Адвокатске тарифе, применом члана 162. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу трећем изреке, донео применом члана 165. став 2. истог Закона.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић